

Den 17. oktober
2018
UM

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om Kommissionens meddelelse om sikring af frie og retfærdige valg til Europa-Parlamentet

KOM (2018) 637 final

Nyt notat

1. Resumé

Europa-Kommissionen har den 12. september 2018 udsendt en meddelelse med det formål at sikre frie og retfærdige valg til Europa-Parlamentet i 2019. Meddelelsen lægger op til bl.a. øget fokus på overholdelse af persondatareglerne, sikring af cybersikkerhed og imødegåelse af desinformation. Dansk sprogversion er modtaget den 21. september 2018.

Derudover lægger meddelelsen op til en ændring af forordningen for de europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde med henblik på at kunne sanktionere disse, såfremt de ikke overholder persondatareglerne i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet. Meddelelsen opfordrer endvidere medlemslandene til at sikre samme beskyttelsesniveau på nationalt plan.

Regeringen finder det positivt, at Kommissionen har fokus på alle aspekter i forhold til at sikre frie og retfærdige valg til Europa-Parlamentet, herunder persondataskyttelse, cybersikkerhed og imødegåelse af desinformation mv. Forslagene ligger generelt i god overensstemmelse af Danmarks handlingsplan mod udenlandsk påvirkning af kommende danske valg.

2. Baggrund

Kommissionens meddelelse sigter mod at sikre frie og retfærdige valg til Europa-Parlamentet gennem en række tiltag. Meddelelsen lægger bl.a. op til øget fokus på overholdelse af persondatareglerne, sikring af cybersikkerhed og imødegåelse af desinformation. Derudover lægger meddelelsen op til en ændring af forordningen for de europæiske politiske partier med henblik på at kunne sanktionere disse, såfremt de ikke overholder persondatareglerne i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet. Meddelelsen opfordrer endvidere medlemslandene til at sikre samme beskyttelsesniveau på nationalt plan. Dansk sprogversion er modtaget den 21. september 2018.

3. Formål og indhold

Kommissionen redegør i meddelelsen for fire forhold af relevans for at sikre frie og retfærdige valg.

a. EU's nuværende forsvar for at beskytte frie og retfærdige valg

EU har allerede taget en række vigtige skridt for at beskytte integriteten af de europæiske valg og styrke den demokratiske proces, herunder:

- Den generelle databeskyttelsesforordning, som trådte i kraft den 25. maj 2018. Med forordningen er der taget skridt til at adressere ulovlig anvendelse af persondata.
- Derudover er reglerne for valg af medlemmer til Europa-Parlamentet for nylig blevet ændret, bl.a. for at styrke åbenheden i valgprocessen. Den reviderede forordning om statuten og finansiering af de europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde, som blev vedtaget den 3. maj 2018, har til formål at styrke de europæiske politiske partier og europæiske politiske fondes status, effektivitet, gennemsigtighed og ansvarlighed.
- Direktivet om privat og elektronisk kommunikation regulerer uanmodet henvendelse i form af direkte markedsføring, herunder meddelelser overbragt af politiske aktører og andre aktører involveret i den politiske proces.
- Kommissionen har endvidere den 26. april 2018 udsendt en meddelelse om bekæmpelse af desinformation på internettet, som sigter på at fremme en europæisk tilgang for at tackle online desinformation. Meddelelsen fastlægger Kommissionens syn på udfordringerne med desinformation på internettet, de overordnede principper og målsætninger, der bør ligge til grund for bekæmpelse heraf samt en række specifikke foranstaltninger, som Kommissionen har til hensigt at træffe. En af målsætningerne er at udvikle en ambitiøs adfærdskodeks for desinformation, som især skal forpligte online platforme og reklameindustrien til at sikre åbenhed og begrænse målretningsmuligheder for politisk reklame. Kodekset blev offentliggjort den 26. september 2018. Der henvises til grund- og nærhedsnotat af 18. juni 2018 om meddelelsen (EUV, KOM (2018)0236).
- For så vidt angår cyberangreb, herunder hacking af IT-systemer mv., har EU harmoniseret definitioner af overtrædelser og minimumsstraffe i direktiv 2013/40 om angreb mod informationssystemer.
- Cybersikkerhed er også identificeret som en udfordring for valg, og der er derfor udarbejdet et kompendium for, hvordan valgmyndighederne kan sikre cybersikkerhed gennem de teknologiske løsninger til afholdelsen af valg.

b. Yderligere tiltag i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet

Kommissionen fremhæver, at der er brug for styrket samarbejde for at sikre, at valgene bliver frie og retfærdige. Det anbefales bl.a. på den baggrund, at medlemslandene etablerer og støtter nationale valgnetværk. De kompetente valgmyndigheder i medlemsstaterne bør således ifølge Kommissionen samarbejde rettidigt og effektivt med myndigheder på relevante områder, herunder databeskyttelse, medier, cybersikkerhed mv., ligesom valgmyndighederne i nødvendigt omfang bør samarbejde med retshåndhævende myndigheder med henblik på hurtigt at afdække potentielle trusler for valgene og håndhæve gældende regler.

Kommissionen opfordrer endvidere medlemslandene til informationsudveksling mellem databeskyttelsesmyndigheder og valgmyndigheder i relevante situationer og i overensstemmelse med gældende national lovgivning og EU lovgivningen. Politiske partier, fonde

og kampagneorganisationer vil skulle garantere gennemsigtighed i politisk kommunikation, sørge for at valgprocessen ikke fordrejes af illoyal praksis og beskytte egne informationssystemer mod cyber-risici.

c. Anvendelse af databeskyttelsesregler i forbindelse med valgprocessen

Da det er første gang, at EU's nye databeskyttelsesforordning skal anvendes i forbindelse med et europæisk valg, er det vigtigt, at alle aktører involveret i valgprocessen, herunder nationale valgmyndigheder, politiske partier, analytikere m.fl. forstår, hvordan databeskyttelsesreglerne anvendes. Kommissionen har derfor udarbejdet et sæt retningslinjer, der fremhæver de relevante databeskyttelsesregler i en valgkontekst.

d. Styrkelse af finansieringsregler for de europæiske politiske partier

De politiske partier er hovedaktører i valgene. For at sikre lige vilkår er det vigtigt at sikre, at ingen kan opnå fordele gennem en ulovlig praksis, som overtræder databeskyttelsesreglerne. Kommissionen opfordrer derfor medlemslandene til på nationalt plan at anvende sanktioner over for partier og fonde i nødvendigt omfang. Kommissionen har sammen med den heri behandlede meddelelse fremsat forslag om ændring af forordning 1141/2014 om statut for finansiering af de europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde, da man ønsker at tilvejebringe hjemmel til økonomiske sanktioner i tilfælde, hvor de europæiske politiske partier og fonde er involverede.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger endnu ikke udtalelser fra Europa-Parlamentet. Meddelelsen kræver ikke høring af Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet er ikke relevant, idet der er tale om en meddelelse fra Kommissionen.

6. Gældende dansk ret

Valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet afholdes i henhold til lovbekendtgørelse nr. 226 af 21. marts 2018 (Europa-Parlamentsloven).

7. Konsekvenser

Selve meddelelsen forventes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet, erhvervslivet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Meddelelsen er sendt i høring hos alle danske partier, som er opstillingsberettigede til Folketinget og/eller Europa-Parlamentet. Høringsfristen er fastsat til den 1. november 2018. Evt. høringssvar vil blive oversendt.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det er umiddelbart forventningen, at der vil være opbakning til indholdet af Kommissionens meddelelse. Andre landes holdning er dog ikke kendte fsva. forordningsforslaget om de europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter generelt meddelelsen, som ligger i god forlængelse af regeringens handlingsplan om styrkelse af valg i Danmark mod påvirkningskampagner, der blev offentliggjort den 7. september 2018. I handlingsplanen præsenteres en række initiativer, som ikke er begrænset til at gælde i forhold til folketingsvalg, men som også vil have en effekt i forhold til valg til Europa-Parlamentet.

Det følger bl.a. af handlingsplanen, at der skal ske et styrket myndighedssamarbejde i forhold til truslen fra påvirkningskampagner, og selve valghandlingen skal sikres. Der skal endvidere ske rådgivning af politiske partier i forhold til truslen om påvirkning og risikoen

for cyberangreb og være en tættere dialog med både de etablerede medier og de sociale medier om mulige samarbejder for at øge befolkningens opmærksomhed i forhold til truslen fra påvirkningskampagner.

Endelig følger det også af handlingsplanen, at regeringen vil fremlægge et lovforslag, som skal gøre det klart, at det er strafbart at hjælpe eller sætte en fremmed efterretningstjeneste i stand til at virke inden for det danske statsområde ved udøvelse af en påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse. Derudover følger det af lovforslaget, at det er en strafskærpsesgrund, hvis påvirkningsvirksomheden udøves i forbindelse med et valg, herunder i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet. Lovforslaget vil blive fremsat til november.

Det er regeringens opfattelse, at det er vigtigt, at der i arbejdet med anbefalingerne i meddelelsen om sikring af frie og retfærdige valg til Europa-Parlamentet – og generelt i forhold til bekæmpelse af desinformation og påvirkningskampagner – tages højde for at sikre beskyttelsen af menneskerettigheder, herunder særligt retten til ytringsfrihed og pressefrihed.

Samtidig skal der også tages hensyn til at sikre en klar, enkel og sammenhængende ramme for erhvervslivet, så virksomheder som følge af anbefalingerne i meddelelsen ikke underlægges unødvendige og disproportional byrder.

Endelig bemærkes, at der ikke er taget stilling til en mulig gennemførelse på nationalt plan af meddelelsens overvejelser om, at gennemsigthed i forbindelse med politisk reklame på TV også bør gælde onlineverdenen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt for Folketingets Europaudvalg i forbindelse med forelæggelsen af rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 5. oktober 2018.